

Óli Jacobsen

3.
partur

H.P. Hansen

UPPGERÐ VIÐ
SJÁLVSTÝRISRØRSLUNA
OG POLITISK T SJÁLVMORÐ

**Nú fer Hans Peter Hansen í kríggj móti sjálvstýrissluna.
Men ein kvinna kom at beina fyri honum politiskt**

Tað avgerandi slagið hjá H.P. Hansen fyri sosialismu endaði við grindaðum. Men uttan mun til um tað var grind ella ikki, er tað ein spurningur, um hann var tann rætti maðurin til hetta endamál. Hann skuldi havt fleiri felags áhugamál við sjálvstýrismenn enn við sambandsmenn. Sjálvstýrismenn vóru frisinnaðir eins og javnaðarmenn vóru. Eisini vóru nógvir av teimum meira sosialir og skuldu havt felags áhugamál við javnaðarmenn.

Men H.P. Hansen leitar bein- anvegin, hann kemur til Føroya, saman við sambandsmonnum og donskum embætismenn. Fyrst og fremst amtmanninum, Svenning Rytter, sum var so konservativur og sambandskur, sum tað bar til at vera. Tað er eisini vert at leggja merki til, at tað var ikki fyrr enn beint áðrenn, H.P. Hansen fór av landinum aftur, at "sosialisman" alment kemur á skrána.

Fór heim at skriva í bløðnum

Meðan tað ikki frættist so nógvt til H.P. Hansen, meðan hann var í Føroyum, so hoyrdist hin vegin nógvt aftaná.

Komin heim aftur skrivaði H.P. Hansen sjei greinir í Skive Social Demokrat, har hann var blaðstjóri. Hesar greinir vóru í blaðnum frá 16. august til 2. september 1915. Hetta vóru drúgvur greinir. Tá ið hugsað verður um tøkna tá, hevur hann verið eitt arbeiðsgrev.

Hesar greinir umfata lýsing av Føroyum og vinnulívi sum fiskiskap, landbúnað og grindadráp við skemtiliga heitinum "Grindedrab. Den frelser endnu en Tid Færøerne for Socialismen".

Men so kemur hann eisini inn á viðurskiptini millum Føroyar og Danmark og um ta tá nýggju

sjálvstýrissluna. Her hevur H.P. Hansen greitt sína stóðutakan út frá sjónarmiðinum hjá sambandsmonnum.

Hansara niðurstøða er, at hóast sjálvstýrismenn ikki vilja viðganga tað, so er málið at kvetta við Danmark.

Her verður víst til eitt uppskot, sum Sjálvstýrisflokkurin hevði lagt fram á ting. Her var millum annað skotið pp, at lögtingið skuldi fáa lógávvald á økjum, sum viðvíktu Føroyum. Hetta heldur H.P. Hansen vera í stríð við grundlógina, sum ikki heimilar meira enn eitt lógávutíng í ríkinum. Samstundis skuldu bara valdir tinglimir hava atkvøðurætt, so at amtmannur og próstur skuldu missa atkvøðurættin.

Vandin var kanska ikki so stórur beint í lóguni, nú sambandsflokkurin hevði meiriluta. Men hetta kundi skjótt broytast. Fekk sjálvstýrisflokkurin seinni sítt íggjøgnum, kundi úrslitið lættliga gerast ein føroysk loysing.

Fekk øði í lærarar

H.P. Hansen heldur eisini, at endamálið er at úthýsa donskum máli í Føroyum, og at "flere af Selvstyrepartiets unge Lærere lærer kun modvilligt Børnene Dansk".

Hetta sjónarmið fekk øði í blaðstjóran á tí tá nýggja Norðlýsinum, Símun P. Zachariassen, ein kendur sjálvstýrismaður.

Hann skrivur 22. oktober 1915 millum annað, at hetta er "en grov og usandfærdig Beskyldning mod den færøske Lærerstand."

So verður hildið fram: "En mere fræk og ondsindet Beskyldning har der næppe været fremsat fra dansk Side end den Folketingsmanden fra Skive, Hr. H.P. Hansen har fremsat mod færøske Lærere. Man har ført mange uhyrligheder fremsatte mellem Aar og Dag, men

denne udtalelse har sat Rekorden. Er det mon H.P. Hansens Hensigt at forklare sine Landsmænd, at færøske Lærere stiller sig fjendtlig over for dansk?"

En bedre Mission kunde Folketingsmanden fra Skive have at udføre efter at være kommen hjem fra Færøerne end at bringe Danskerne denne Oplysning... Under de forhaandværende Forhold kan Hensigten kun være at stille den færøske Lærerstand i uheldig Belysning i de danskes Øjne.

Det er ikke Umagen værd at anmode H.P. Hansen om Bevisførelse for de Udtalelser, han har fremsat overfor den færøske Lærerstand, da der intet som helst ligger som Grund for dem.

Vi tager næppe fejl, naar vi siger, at der ikke findes en eneste færøsk Lærer, som "modvillig" lærer Børnene Dansk".

Det ville interessere os grumme meget, om Socialisten fra Skive turde vise sin Ridderlighed ved at komme frem med Beviser for sine Udtalelser, i hvert Fald angive os Kilden, hvorfra han har hentet sine Oplysninger.

Norðlýsið heldur, at H.P. Hansen hevur ikki tikið hetta úr egnum brósti. Lagt verður eftir Dimmalætting og blaðstjóran Oluf Skaalum, sum eisini var lærari. Skaalum rósar H.P. Hansen fyri sínar greinir og heldur, at hann hevur "benyttet sin Tid vel" á síni føroyavitjan.

Norðlýsið hevði væntað, at "Lærer Skaalum var i Besiddelse af saa megen Kollegialfølelse, at han paa de færøske Læreres vegne tog absolut Afstand fra Skivemandens Beskyldning mod de færøske Lærere."

Men hetta hevur hann ikki gjørt, og kanska hevði hann somu hugsan sum H.P. Hansen.

Tað er neyvan ivi um, at H.P. Hansen gjørdi lærarum órætt. Teir vildu hava føroyskt inn í skúlan. At útihýst donskum vildi verið skilaleyst av uppløgnum orsökum.

Socialisten H. P. Hansen

Føryatíðindi, lokalblaðið í Suðuroy, skrivur í oktober 1915.

Den mærkelige Socialist H.P. Hansen fra Skive, som da han kom til Færøerne, særligt syntes at holde sig til Samfundsspiderne, og efter hvad der fortælles, slet ikke vilde have noget at gøre med de Socialister, som findes paa Færøerne, er efter sin Hjemkomst til Danmark optraadt som Forfatter.... Hans politiske Artikler har været behandlet i den færøske Presse. Navnlig bemærkelsesværdig er hans Afslutning med at beskyldte Kongsbonde Patursson for i sin Politik at være ledet af uhæderlige Motiver, ("det patursonske Familieeventyr"), samt beskylder en privat Familie, som alle maa indrømme har medvirket en Del til Samfundsudviklingen paa Øerne, og har sat hvad der tjentes i Familievirksomheden, for at have eller ville misbruge den færøske Befolkning ("Mortensensk Pengevælde.") [Her verður víst til Mortensenmenninar á Tvøroyri.]

Saadant udslynges, naar man hargjort en Svipetur til Øerne. Med det sidst citerede Udtryk, sigter han efter al Sandsynlighed til det, som foregik ved sidste Folke-

tingsvalg, eller hvad mener Manden? Mon han har tænkt over, at han udslynger en blodig Fornærmelse ikke alene mod en privat Familie, men ogsaa mod Flertallet af den færøske Vælgerbefolkning? Man gør dog klogest i at anlægge en humoristisk Maalestok paa Socialisten....

Naar man kommer til Færøerne og siger, at man gerne vil tilvejebringe en god Forstaaelse, saa skulde man lade være med at bruge den slags Udtryk.

Uppgerð við Edward Mitens

Tað, sum stendur í hesi grein um Mortensensk Pengevælde, er sipað til Edward Mitens, sum varð valdur á fólkatingi í mai 1915, og sum hevði koppað Andrass Samuelsen.

Teir báðir komu tiskil at hittast í tí nývalda fólkatinginum, tá ið tað kom saman um heystið hetta ár.

Hetta kom heldur ikki at spæla friðarliga av. Serliga var tað í samband við 1. Viðgerðina av figgjárlógini fyri 1916, at H. P. Hansen legði eftir Edward Mortensen, sum hann tá kallaðist og brikslaði honum líkt og ólíkt. Tann 17. november 1915 nýtti Edward meira enn eina heila síðu í Føroyatíðindum at svara H. P. Hansen aftur.

Edward endurgav í eini aðrari grein seinni nakað av tí, sum H.P.Hansen hevði ført fram:

Socialisten H.P. Hansen be-

Skive Social-Demokrat.

Organ for det socialdemokratiske Arbejdsparti.

Gründet

Stiftet

Redigeret

Føroyska sjálvstýrisslana fekk av at vita í javnaðatblaðnum í Skive.